

A young girl with her hair in a ponytail, wearing a colorful, multi-colored swimsuit, stands with her back to the camera on a wooden deck. She is looking towards a swimming pool. A string of triangular bunting flags in white, blue, and red hangs across the scene. In the background, there are white pool floats with blue tops and orange lifebuoys. The pool's edge has a white tiled border with the number '2' visible. The background wall is dark and paneled.

Vägledning för badanläggningar

Vägledning för badanläggningar
Konsumentverket, reviderad 2014

Ansvarig handläggare: Maria Lindstedt

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	4
2. Inledning.....	6
2.1 Syfte och tillämpningsområde.....	6
2.2 Badanläggningens ansvar.....	6
2.3 Badgästernas ansvar.....	6
3. Säkerhetspolicy, säkerhetsorganisation.....	7
4. Riskanalys och systematiskt säkerhetsarbete	8
5. Kompetenskrav hos badvärdar och säkerhetsutbildning.....	10
6. Räddningsutrustning	11
7. Övervakning och bemanning	12
8. Säkerhetsinformation/säkerhetsregler	13

1. Bakgrund

Konsumentverket startade under 2012 ett projekt om säkerheten vid badanläggningar. Anledningen är de drunkningsolyckor som inträffat de senaste åren där barn varit inblandade. Syftet med projektet har varit att tillsammans med aktörer på området ta fram en vägledning för säkerheten vid badanläggningar och att därigenom förebygga allvarliga olyckor, särskilt drunkningsolyckor.

Vägledningen bygger på produktsäkerhetslagen (2004:451) som anger att varor och tjänster som näringsidkare erbjuder konsumenterna ska vara säkra. Syftet med lagen är att varor och tjänster inte ska orsaka skador på personer (konsumenter). Lagen gäller för varor och tjänster i näringsverksamhet och för varor i offentlig verksamhet.

Enligt Konsumentverkets uppfattning är det i normalfallet fråga om näringsverksamhet när en kommun driver en badanläggning där badgästerna får betala för att använda anläggningen. Det är därmed verkets utgångspunkt att produktsäkerhetslagen är tillämplig på de flesta badanläggningar som tillhandahåller bad mot betalning, oavsett om anläggningen drivs av en privat aktör eller av en kommun. I sista hand är det dock domstol som i det enskilda fallet avgör om verksamhet utgör näringsverksamhet eller inte.

Konsumentverket utövar kontroll över att reglerna i produktsäkerhetslagen följs. Det är verkets bedömning att denna vägledning speglar de säkerhetskrav som produktsäkerhetslagen ställer. I sista hand är det dock domstol som i det enskilda fallet avgör vilka krav lagen ställer.

Övriga regler på området, till exempel ordningslagen, Polisens föreskrifter för tivolianordningar, miljöbalken, arbetsmiljölagstiftningen, plan- och bygglagen samt lagen om skydd mot olyckor, är inte heltäckande när det gäller säkerheten avseende tjänster.

Denna vägledning riktar sig till badanläggningar som drivs i näringsverksamhet och är tillgängliga för allmänheten via en reception eller liknande. Vägledningen utgör ett hjälpmedel för anläggningarna att uppfylla produktsäkerhetslagens krav. Målet med vägledningen är att minimera risken för personskador och att skapa en god sed på området som innefattar en hög skyddsnivå för konsumenterna som besöker badanläggningar.

Vägledningen har tagits fram i samarbete med Svenska livräddningssällskapet (SLS), Svenska badmästarförbundet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Svenska badbranschföreningen, (tidigare Sveriges pool-producenter) samt säkerhetsansvariga vid några badanläggningar. I arbetet har hänsyn tagits till standarden SS-EN 15288-2:2008 "*Swimming pools- Part 2: Safety requirements for operation*". Standarden kan i sin helhet beställas från SIS förlag ¹.

¹ www.sis.se

2. Inledning

2.1 Syfte och tillämpningsområde

Vägledningen knyter an till produktsäkerhetslagen (2004:451) och avser säkerheten vid tjänster som erbjuds konsumenter i form av bad och äventyrsbad vid badanläggningar som är tillgängliga för allmänheten och där tillträdet till badet sker på ett kontrollerat sätt via reception eller likande.

2.2 Badanläggningens ansvar

Ansvaret för att en tjänst är säker ligger hos den som erbjuder tjänsten. I ansvaret ingår bland annat att tillhandahålla en säker anläggning, tydlig säkerhetsinformation samt att bedriva ett systematiskt säkerhetsarbete med syfte att förebygga personskador.

2.3 Badgästernas ansvar

Konsumenter som besöker badanläggningar har att följa anvisade säkerhetsregler. Föräldrar och andra vuxna som följer med barn är skyldiga att hålla barnen under uppsikt under vistelsen i anläggningen och se till så att de får den tillsyn och hjälp de behöver med hänsyn till ålder, utveckling och övriga omständigheter.²

I samband med simskola eller andra aktiviteter som anordnas på badet kan det förekomma att badanläggningen har andra säkerhetsregler gällande föräldrars/vuxnas ansvar.

Personer som inte är simkunniga bör alltid åtföljas av en simkunnig vuxen som kan ha uppsikt under vistelsen i anläggningen.

² Se även 6 kap. 2 § föräldrabalken (SFS 1949:381)

3. Säkerhetspolicy, säkerhetsorganisation

Varje badanläggning bör upprätta en säkerhetspolicy anpassad efter den egna verksamheten. I policyn ska målet med det egna säkerhetsarbetet samt hur anläggningen bedriver arbetet med badgästernas hälsa och säkerhet anges. Det bör även finnas ett dokument som tydligt beskriver hur ansvaret för säkerheten inom organisationen är fördelat.

4. Riskanalys och systematiskt säkerhetsarbete

Badanläggningar ska genomföra en riskanalys med syfte att kartlägga riskerna och kontinuerligt förbättra säkerheten för badgästerna. Riskanalysen ska dokumenteras, dateras och revideras med hänsyn till nya regelverk, nya kunskaper, förändringar i anläggningen eller i samband med incidenter och olyckor. I det systematiska säkerhetsarbetet ingår, förutom att göra en riskanalys, att dokumentera och följa upp incidenter och olyckor. Säkerhetsarbetet ska kontinuerligt analyseras och utvärderas.

I riskanalysen ingår att:

- Identifiera faror och vilka som riskerar att skadas
- Bedöma risker (allvarlighetsgrad och sannolikhet)

Riskanalysen ska leda till att:

- Nödvändiga åtgärder vidtas för att ta bort eller minimera befintliga risker
- Lämpliga och anpassade rutiner och instruktioner skapas och förankras hos personalen
- Personalen regelbundet får anpassad utbildning och träning

Utöver riskanalysen bör minst följande skriftliga säkerhetsdokument finnas:

- Rutin för övervakning av badgäster
- Rutin för hur incidenter och olyckor ska dokumenteras och följas upp
- Larm- och räddningsrutiner
- Krishanteringsplan som ett stöd för att agera efter allvarliga olyckor och kriser

I riskanalysen bör minst följande faktorer beaktas:

- anläggningens utformning
- vattendjup
- om det förekommer abrupta förändringar av vattendjup
- om det förekommer dykning eller hopp från bassängkanten
- om det förekommer speciella områden, attraktioner/anordningar inom anläggningen som kan medföra ökade risker (hoppanordningar, vågmaskiner, vattenrutschbanor, vattenleksaker, strömmande vatten med mera)
- om det förekommer andra aktiviteter (vattengymnastik, simskola, babysim med mera)
- om det finns perioder med stort antal badande samtidigt
- om det förekommer närvaro av personer eller grupper som behöver särskilt stöd

- om det finns säkerhetsregler som är tydliga och tillgängliga
- om det finns tekniska anordningar för nödlägen
- om det finns restriktioner för tillträde till vissa delar av anläggningen för utsatta grupper

5. Kompetenskrav hos badvärdar och säkerhetsutbildning

Med badvärd avses i detta dokument badpersonal med goda livräddande kunskaper i vatten och på land, som bemannar badet och ser till att badets trivsel- och säkerhetsregler följs.

De teoretiska kompetenskraven hos en badvärd ska minst vara SLS utbildning poollivräddare, alternativt motsvarande kunskaper i L-ABCDE samt HLR, barn HLR, och dokumenterad kunskap i vattenlivräddning. De praktiska kompetenskraven ska anpassas efter anläggningens utformning. Badvärdar ska genomföra övningar för livräddande förstahjälpen-insatser minst 2 ggr/år eller i enlighet med den riskanalys som genomförts på anläggningen. Övningarna ska anpassas efter anläggningens utformning. Minimiåldern för badvärdar ska vara 18 år.

Minst en gång per år bör dessutom hela personalen genomgå säkerhetsutbildning och en beredskapsövning. I övningen bör ingå hur man larmar, räddar, använder räddningsutrustning samt återupplivar. Säkerhetsutbildningen bör även innefatta utbildning om och instruktioner för förstahjälpen-insatser vid de vanligast förekommande sjukdoms- och olycksfallen.

6. Räddningsutrustning

Det bör finnas ett avdelat utrymme avsett för första hjälpen. Förutom vattenlivräddningsutrustning ska, om inte annat överenskommit med räddningspersonal i den egna kommunen, minst följande räddningsutrustning finnas tillgänglig:

- förstahjälpen-väska
- nackkrage
- stabiliseringsbår
- defibrillator.

Badanläggningar, vars riskanalys visar på sådant behov, bör dessutom ha följande räddningsutrustning tillgänglig:

- flytvästar till besökande
- bärbar syrgasutrustning.

7. Övervakning och bemanning

När allmänheten har tillträde till badanläggningen och även när simundervisning pågår ska anläggningen vara bemannad med en eller flera badvärdar. Badvärdar ska bära särskild klädsel så att besökare lätt kan känna igen dem.

Om kontinuerlig övervakning av badgäster inte sker ska anledningen till detta framgå av riskanalysen. Vid sådana tillfällen ska besökare till badanläggningen, före inpasseringen, informeras om att kontinuerlig övervakning vid bassängen saknas. Besökande ska också informeras om hur badvärdar kan tillkallas.

Övervakningen ska utföras aktivt, delaktigt och uppsökande. Rutinen för övervaknings- och bemanningsarbetet ska utgå från anläggningens riskanalys.

8. Säkerhetsinformation/säkerhetsregler

Badanläggningen ska utarbeta säkerhetsinformation/säkerhetsregler för besökare till badet. I informationen bör framgå att personer som inte är simkunniga³ ska åtföljas av en förälder eller annan vuxen som kan ansvara för tillsynen och ha uppsikt under vistelsen i badanläggningen.

Badanläggningar bör ha en åldersgräns⁴ för bad på egen hand anpassad efter anläggningens riskanalys och lokala förutsättningar.

Säkerhetsinformationen bör finnas på badanläggningens webbplats samt vid entrén till badet. I informationen bör framgå att besökande som inte följer reglerna riskerar att få lämna anläggningen.

³ Simkunnighet innebär att kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg samt inneha allmänt badvett och säkerhet vid vatten, se även

http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/vattenkunskap/sls_simskolor/simkunnighet-ar-livsviktigt.aspx

⁴ Allmän rekommendation är 12 år med hänvisning till att det i läroplan LGR 11 framgår att simkunnighet (simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge) är ett av kunskapsmålen för elever i årskurs 6.

